

אלא, כתיב בו "ועמד ואמר", שמשמעותו היא סיפור דברים, שכאשר מתייצב היבם בבית הדין ואומר כך, אז מתחילה פרשת החליצה במקום מצות יבום. אך אין משמעות הדברים שהוא חייב לעשות את כל עניני החליצה בעמידה.

אבל **כחא**, בקריעתו של איוב, שהיתה קריעה על המת, **כתיב "ויקם ויקרע"**. שמשמעותו: איוב קם כדי לקרוע! כי אין דרך בסיפור דברים ביחס לקריעה, להוסיף לסיפור את המילה "ויקם". ומוכח שכך צריך לנהוג (233).

אמר רמי בר חמא: מנין לקריעה שהיא מעומד?

שנאמר [איוב א] "ויקם איוב" [לאחר ששמע על מות בניו ובנותיו], ויקרע".

והקשו לרמי בר חמא: מנין לנו מכאן שחייבים לקרוע מעומד? **דלמא מילתא יתירתא הוא דעבד**, והקימה לצורך הקריעה היא דבר שהוסיף איוב מעצמו!

דאי לא תימא הכי, כי אם לא נאמר כך, שאיוב הוסיף הנהגה מעצמו, זה שאמר הכתוב [איוב א] **"ויגז איוב את שערות ראשו"**, האם **הכי נמי** נאמר שצריך האבל

אידכר אחר כך נזכר אמיר דבהיותו מיושב קרע, ואין קורעים אלא במעומד.

קם אמיר וקרע בפעם השלישית, במעומד.

אמר ליה רב אשי לאמימר: קריעה דצריכה להיות כשהוא מעומד — מנלן?

דכתיב [איוב א] "ויקם איוב, ויקרע את מעילו".

אלא מעתה, הא דכתיב ביבם שאינו רוצה ליבם את יבמתו אלא מעדיף לחלוץ לה: כא-א

[דברים כה] **"ועמד, ואמר: לא הפצתי לקחתה!"** — האם **הכי נמי** נאמר, שחייב היבם לומר זאת דוקא כשהוא מעומד?!

והא תניא במסכת יבמות, שמצות חליצה היא **בין אם היבם יושב, בין עומד, בין מוטה על הצד**.

אמר ליה: התם ביבם לא כתיב "ויעמוד, ויאמר", בלשון ציווי, שאז היתה המשמעות שהוא צריך לעשות בעמידה את כל עניני החליצה, המתחילים באמירתו שאינו חפץ ליבמה.

למדנו, שכשם שמתאבל עם קרוביו, כך הוא מחוייב לקרוע עמו. וכן פסק הרמב"ם.

233. הקשה **הראב"ד**, שעדיין לא למדנו משם אלא לענין מצות לכתחילה, אבל מנין לנו שהוא מעכב במצות הקריעה. ותירץ [בתירוץ ב'], שאמימר באמת עשה כן ממדת חסידות, אבל מן הדין לא היה חייב לקרוע שנית. אבל הרמב"ן כתב שהוא מעכב.

התוס' מיאנו בזה. שאמנם אינו מחוייב להתאבל שלא בפניו, מכל מקום ודאי יצא על ידי קריעה זו. ופירשו בשם הר"א, **שבנו קרע בפניו, ועשה כן**, כדי שיבין אמיר ויתן אל לבו שקרע שלא כדין, מחמת שהיה אז מיושב. והוסיף **הריטב"א**, שזהו על פי מה שלמדנו בקדושין [לב], שאם היה אביו עובר על דברי תורה, לא יאמר לו "אבא, עברת על דברי תורה", אלא יאמר לו "אבא, כך כתוב בתורה". ועל כל פנים

לגזו שערות ראשו!?

אלא מחבא [שמואל ב יג] יש לנו ללמוד שצריך לקרוע מעומד, היות שמצינו אצל דוד המלך, כשנודע לו על מות בנו [בנה של בת שבע] **"ויקם המלך ויקרע את בגדיו"**.

ותמהינן: ומנין לנו ללמוד מהנהגתו של דוד שכך חייבים לעשות?

דלמא מילתא יתירתא עביד דוד, שאין חייבים בו.

דאי לא תימא הכי, אלא כל מה שעשה דוד הוא לקיום מצות אבלות, זה שנאמר באותו הפסוק **"וישכב ארצה"** — האם הכי נמי נאמר שכל אבל מקיים מצות אבלות כאשר הוא שוכב על הארץ!?

והתניא [לפי הגירסא בגמרא לקמן כז א, על פי הגר"א] שאין מקיימים מצות אבלות בשכיבה על הארץ. שכך שנינו בברייתא:

אם ישן האבל על גבי מטה שאינה הפוכה, או שישן על גבי כסא, על גבי אודייני מכתשת גדולה לא יצא ידי חובתו.

גדולה מזו אמרו: **אפילו ישן על גבי קרקע — לא יצא ידי חובתו**.

ואמר רבי יוחנן: מהו "לא יצא ידי חובתו" — **שלא קיים מצות כפיית המטה** (234).

אמר ליה רמי בר חמא למקשה: לעולם כל המתואר שם הוא כפי הלכות אבלות, ומה שאמר הכתוב ששכב דוד על הארץ, אין הכונה ממש על הארץ, אלא בעין שכיבה **ארצה**, שכפה מטתו ושכב עליה.

תנו רבנן, **אלו דברים שאכל אסור בהן**: (235) **אסור במלאכה, וברחיצה** (236), **ובסיכה, ובתשמיש המטה, ובנעילת הסנדל**.

ואסור לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים, ולשנות במשנה, במדרש, ובחלכות, ובתלמוד, ובאגרות (237).

ובעיקר גדר מצות אבילות נחלקו הרמב"ם [א יא] והרמב"ן, האם יסודו הוא מפני כבוד המתים או מפני כבוד החיים. ויעויין בחידושי הגרעק"א [שדמ] שלכאורה יש בזה נפקא מינה לדינא, כשאמר המת שלא יתאבלו עליו.

236. דוקא רחיצה של תענוג, אבל אם הוא איסטניס, ויש לו צער אם אינו רוחץ, מותר, על כל פנים לאחר יום א', כמבואר בברכות [טז]. וע' ש"ך [שפא ב].

237. הקשה רש"י, הרי למדנו בסוכה [כה], שהאבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה חוץ מתפילין, ואילו כאן פטרנו אותו אף מתלמוד תורה. ותירץ, שכונת הגמרא בסוכה הוא באותם

234. ביארו התוס', שאמנם כשכפה מטתו וישן על גבי קרקע, ודאי קיים מצות כפית המטה, שעיקר המצוה היא במעשה הכפיה, ואין לנו שום חילוק אם ישן על מטתו הכפויה או על הקרקע [ואם כן שוב היה אפשר לפרש, שדוד כפה מטתו וישן על הקרקע], אלא שאם כן, אמנם ודאי עשה דוד כדן, אך עדיין יש להוכיח שנזכרו בפסוק דברים יתירים שלא היה דוד מחוייב בעשייתם, שהרי יכול היה לישן על המטה הכפויה. וע"ע בהערה 423.

235. כתב הריטב"א, שישנם עוד דברים האסורים לאבל שלא נזכרו בברייתא, כמו כיבוס. והתוס' כתבו, שכיבוס נכלל ברחיצה שהוזכרה בברייתא.

ואם היו רבים צריכין לו לתורתו — אינו נמנע מלדרוש לרבים (238).

ומעשה ומת בנו של רבי יוסי בציפורי, ונכנס לבית המדרש, ודרש כל היום כולו.

רבה בר בר חנה איתרעא ביה מילתא, סבר דלא למיפק לפירקא, שלא לצאת לדרוש בציבור.

אמר ליה רבי חנינא: אם היו רבים צריכין לו — אינו נמנע.

סבר לאוקמי אמורא תורגמן עליה, שרבי חנינא יישב ויאמר את השיעור בקול חלש,

והמתורגמן יעמוד ויאמר את דבריו לציבור בקול רם.

אמר ליה רב: תניא, ובלבד שלא יעמיד תורגמן [היינו אמורא].

ואלא היכי עביד?

כי הא דתניא: מעשה ומת בנו של רבי יהודה בר אילעאי, ונכנס לבית המדרש. ונכנס רבי חנניה בן עקביא וישב בצדו, ולחש הוא לרבי חנניה בן עקביא, ורבי חנניה בן עקביא לתורגמן, ותורגמן השמיע לרבים (239).

בדברים אלו, לא אסרוהו בתלמוד תורה. עוד דנו האחרונים, האם מותר לאבל לתלמוד בעיון בדברים הרעים. יעויין ברכי יוסף [שפד] ובדעת תורה שהוכיח מתשובות חת"ס [י"ד שמו] להיתר. אבל המשנ"ב [תקנד ד] החמיר בזה בט' באב. והבית יוסף הביא מהירושלמי, שאדם הלהוט אחר התורה, מותר בתלמוד תורה. וסיים, שהפוסקים לא הביאו דין זה.

238. הראב"ד הוכיח מכאן, שמותר לאבל לעשות מלאכה לצורך רבים, וכדעת רשב"ג בברייתא לעיל [יא]. ורבינו מאיר דחה, שיסוד ההיתר כאן הוא מפני מצות תלמוד תורה, אבל לשאר צורך הרבים יתכן שאין להתיר.

239. מבאר השיטה, שעושה כן כדי לשנות ככל האפשר.

ומדברי הרא"ש מבואר, שדוקא להשמיע לתורגמן אסור, אבל אם רוצה להשמיע בעצמו לרבים, מותר. וכן הוכיח הבאר הגולה ממה שדרש רבי יוסי בציפורי, ומשמעותו, שדרש בעצמו. אבל המרדכי כתב, שרבי יוסי דרש על

המצוות שאין שמחה בעשיתם, מה שאין כן בתלמוד תורה שנאסר מפני השמחה שבו. ובתענית [ל] למדנו לענין ט' באב, שמותר לתלמוד בספר איוב ובאיכה וכו'. [והוא הדין להלכות אבילות]. והטעם הוא, שבלימוד דברים אלו אין כל כך שמחה. ונחלקו הראשונים, האם כמו כן נתיר לאבל לתלמוד בדברים אלו. יעויין בתוס'. ובשבט יהודה רצה להוכיח מקושית רש"י הנ"ל, שדעתו כהמתמירים, שאילו היה מותר לו לתלמוד בדברים אלו, אין מקום לקושיא זו, שהרי מוטל עליו חיוב לתלמוד בהם. ושוב דחה רביה זו על פי מה שחידש שם, שאף להמתירים, אין זה אלא רשות והיתר, אבל מכל מקום אין עליו חיוב לתלמוד תורה. ובעיקר קושית רש"י, יישב הריטב"א, שהאבל יוצא ידי חובת תלמוד תורה במה שקורא קריאת שמע שחרית וערבית.

כתב החכם צבי [ק], שהקובר מתו ברגל, אף על פי שדינו לנהוג אבילות בדברים שבצינעא, מכל מקום מותר לו לתלמוד כדרכו. וטעמו, שכאשר אסרו חכמים אבל בתלמוד תורה, סמכו על כך שיכול לתלמוד בדברים הרעים [לדעת המקילים], ולכן, ברגל, שאין נכון לעסוק

תנו רבנן: אבל, [לפי גירסת רש"י] שני ימים הראשונים, אסור להניח בהם תפילין, לפי ששני הימים הראשונים הם עיקר האבלות.

ומהיום שלישי ואילך, וגם היום השלישי בכלל — מותר להניח תפילין.

ואפילו אם באו פנים חדשות לנחמו ביום השלישי, אינו הולץ את התפילין שעליו מפניהם. ואין לו לחשוש שמא יאמרו המנחמים החדשים שרואים אותו עתה לבוש תפילין שהוא הניח תפילין גם ביומיים הראשונים [כשם שהוא מניחם עתה ביום השלישי], דברי רבי אליעזר.

רבי יהושע אומר: אבל, יום ראשון, אסור להניח בו תפילין. לפי שהיום הראשון בלבד הוא עיקר האבלות.

ומיום השני, והיום השני בכלל — מותר להניח תפילין.

ואם באו פנים חדשות לנחמו ביום השני — חולץ⁽²⁴⁰⁾.

ומבאר הגמרא את טעם המחלוקת:

אמר רב מתנה: מאי טעמא דרבי אליעזר הסובר שעיקר האבלות היא יומיים?

דכתיב [דברים לד] "ויתמו ימי בני אבל משה". והריבוי של "יום" הוא יומיים⁽²⁴¹⁾.

אמר רב עינא: מאי טעמא דרבי יהושע?

דכתיב [עמוס ח] "ואחריתה כיום מר". ומשמע שעיקר המרירות של האבלות היא יום אחד.

והוינן בה:

ורבי יהושע נמי, הא כתיב "ויתמו ימי בני אבל משה"!?

אמר לך: שאני האבלות על פטירת משה, דתקיף אבליה. שהיא אבלות חזקה.

ורבי אליעזר נמי, הא כתיב "ואחריתה כיום מר"!?

ומשנינן: עיקר מרירא — חד יומא הוא, אך עיקר האבלות הוא יומיים⁽²⁴²⁾.

ידי שהשמיע לאחר ואחר לתורגמן.

240. רש"י מבאר, שחולץ מפני החשד. שיסברו שהוא עומד ביום ראשון לאבילות.

אולם הריטב"א כתב, ש"פנים חדשות" הוא דוקא כשבאים אנשים חשובים והגונים לנחמו. ולפי זה נצטרך לפרש, שכאשר באים אנשים אלו לנחמו, הרי זה נחשב כתחילת אבילות.

241. מפרש הריטב"א, שאמנם ימי הבכי היו ל' יום, כמפורש בכתוב, מכל מקום תיבות אלו

"ימי בכי" מיותרים לדרשה, וללמדנו, שעיקר האבילות אינו אלא שני ימים, [שמיעוט "ימים" שנים], ולכן החמירו חכמים בשני ימים אלו יותר משאר הימים, לענין הנחת תפילין. וע"ע בהגהות מלא הרועים.

242. הקשו הראשונים, הרי לשון רבי אליעזר הוא, "שלשה ימים הראשונים אסור להניח תפילין", ומדרשה זו ד"ימי בכי" אין ללמוד אלא לשני ימים בלבד. ותירצו התוס', שחכמים הוסיפו מדעתם לאסור אף ביום השלישי. ומה

ביטלו מצות תפילין דאורייתא מן האבל, שהרי אבלות ביום שני ודאי אינה אלא מדרבנן, ואף על פי כן פטרו מהנחת תפילין בו ביום. אולם נחלקו הראשונים בדעת רבי יהושע. שהרא"ש הביא בשם רש"י, שחכמים לא ביטלו ממנו כלל מצוה זו, ומה שאינו מניח ביום ראשון, זהו מן התורה, וכמו שלמדנו לעיל מ"פארך חבוש עליך". וכן נראה מדברי הרמב"ן, שכתב, שחכמים לא רצו לבטל ממנו [בשאר הימים] מצוה רבה כזו. אבל דעת הרא"ש, שאין זה אלא מדרבנן. ונראה מלשונו שכתב כן, אפילו אם נסבור שעיקר אבלות מן התורה.

והקשה הבאר יצחק [יו"ד לב], שהרי מדברי הרמב"ן לעיל [כ] מוכח, שהשומע שמועה קרובה יש לו לחלוץ התפילין שעליו, ודוקא בשמועה רחוקה אינו חולץ [וכמו שהוכיח ממעשה דרבי חייא]. והלא בשמועה קרובה אינו מחוייב באבילות מן התורה, שאינו יום המיתה, ואילו לפי דברי הרמב"ן הנ"ל, היה לנו לחייבו, כמו שלא פטרוהו בשאר ימי האבילות, הואיל ואינם אלא מדרבנן.

ותירץ, שאמנם לא רצו לבטל ממנו לגמרי מצות תפילין, ומטעם זה לא פטרוהו בשאר הימים, מכל מקום כשהניחם כבר שעה אחת ביום זה, ובעודם עליו באה לו שמועה קרובה, הואיל וכבר קיים את עיקר חיובו, הצריכהו חכמים לחלצם. ואף על פי שעדיין הוא מחוייב להשהותם עליו כל היום, אין בזה עקירת המצוה לגמרי. וכמו שאסרוהו חכמים בתפילין במקצת יום ב', וכנ"ל.

ובזכרון שמואל [לד] תירץ, כיון שביום א', כשהוא יום המיתה, אינו מניח תפילין מן התורה, שוב לא רצו חכמים לחלק בין יום א' זה ליום א' של שמועה קרובה, ולכן, בכל יום א' של אבלות, פטרוהו, אבל בשאר ימים, שלעולם הוא מדרבנן, לא רצו לבטל ממנו מצוה גדולה כזו.

שאמר רבי אליעזר "משלישי ואילך ושלישי בכלל" זהו משום שמקצת היום ככולו, ולכן לאחר שנכנס מקצת יום הג', מותר לו להניחם. וכמו כן לרבי יהושע, הוסיפו חכמים לאסור אף במקצת יום הב'. וכן כתב הרא"ש, שלאחר הנץ החמה, שכבר נכנס מקצת היום, אז יש לו להניח. אבל הרמב"ן כתב, שתיכף עם תחילת היום מותר בהנחה. וטעמו, שיש לומר בלילה "מקצת היום ככולו". [ויעויין בהערה 189, שנחלקו הראשונים בפרט זה]. וביאר הבית יוסף, שאמנם אין מניחין לעולם תפילין בלילה, אולם זהו מכח גזירת חכמים, שלא יישן בהם, ואילו האבל אסור בהם מצד דין אבילות.

וע"ע בביאור הגר"א [או"ח לח ה].
ובזכרון שמואל מבאר הענין [על פי לשון הטור], שבדין הנחת תפילין באבילות ישנם שני נידונים, מכח הלכות תפילין ומכח הלכות אבילות. וביאור הדבר, שהרי האבנו [בהערה 51] דברי רש"י, שהאבל ביום ראשון מעולל באפר קרנו, ואין נאה ליתן פאר תחת אפר, ודין זה הוא הלכה מהלכות תפילין, שביום זה יש לפטרו מחיוב הנחת תפילין, אבל עדיין לא שמענו מזה שהוא אסור בתפילין, אלא שמצד הלכות אבילות נאסר עליו להניח תפילין, שזהו ממנהגי האבלות של יום ראשון, ואם יניח תפילין יהיה בפעולה זו סתירה לאבילות. וחילוק נוסף יש ביניהם, שמצד הלכות תפילין אין הפטור אלא ביום ראשון, אבל מצד הלכות אבילות הוסיפו חכמים מדעתם [מקצת] יום אחד [כלומר יום ב', לרבי יהושע]. וכנ"ל.

אולם דעת הריטב"א היא, שלרבי יהושע יש לאסור יום שלם, כ"ד שעות, וזהו כונת הפסוק "כיום מר", וכמו כן לרבי אליעזר, יש לאסור שני ימים שלמים, ומפני זה אסרנו בברייתא במקצת יום הב' לרבי יהושע, כלומר, עד שיהיה נשלם כ"ד שעות.
ולדעת רבי אליעזר הדבר מוכרח, שחכמים

השלישי שאינו חולץ, על אף שביום השני לרבי אליעזר אף אינו מניח?

תא שמע, אמר עולא: ביום השני הוא חולץ כשבאו פנים חדשות לנחמו, וחוזר ומניח כשהסתלקו, ועושה כך אפילו מאה פעמים, שחולץ כל פעם שבאים פנים חדשות, וחוזר ומניח כשהסתלקו⁽²⁴³⁾.

תניא נמי הכי, יהודה בן תימא אומר: ביום השני חולץ ומניח אפילו מאה פעמים.

רבא אמר: כיון שהניח ביום השני — **שוב אינו חולץ**⁽²⁴⁴⁾.

אמר עולא: הלכה כרבי אליעזר בחליצה של תפילין, שאם באו ביום השלישי פנים חדשות אינו חולץ את התפילין. והלכה כרבי יהושע בהנחה של תפילין, שמתור להניחם כבר ביום השני.

איבעיא להו: אבל שהניח תפילין ביום השני, לפי עולא, שהכריע להלכה כרבי יהושע שמניח בו תפילין — אם באו פנים חדשות ביום השני, האם חולץ הוא את התפילין, וכדעת רבי יהושע המחייבו לחלוץ, או שבענין חליצת התפילין הוא פוסק אפילו ביום השני כרבי אליעזר שאינו חולץ, כשם שהוא פוסק כמותו ביום

עצמו, אין מניחין כלל בשני, לכן אי אפשר לתפוש הקולא משני צדדים, ולפסוק כרבי יהושע שמניחין בשני וכרבי אליעזר שאין לחלוץ בו. וסברת רבא לקמן היא, כיון שאין כל שייכות בין שתי מחלוקות אלו, כלומר, בהנחה בשני וחליצה בפנים חדשות, על כן אפשר לתפוש את קולת רבי יהושע מצד אחד, ואת קולת רבי אליעזר מצד שני. כן כתב השיטה.

ולולא דבריהם היה אפשר ליתן טעם אחר בהכרעת עולא. שביום שני יש יותר מקום למראית העין מאשר בימים שאחריו. שהרי בתחילת יום ב' עדיין אסור הוא בתפילין, וכמו שנתבאר בהערה הקודמת לדעת הרא"ש, ואם כן כשיראוהו מעוטר בתפילין יחשדוהו שהוא מעוטר בהם מתחילת היום, מה שאין כן בימים שאחריו, שאין לחשוש אלא שיסברו המנחמים שהוא עדיין עומד ביום א', ובחשש קל זה הכריע עולא כרבי אליעזר, שאין לנו לחוש לו.

244. כתב המרדכי, שמכל מקום אין לו להניחם לכתחילה כשיש שם פנים חדשות. וזהו דוקא ביום ב', אבל ביום ג', יש לו להניחם לכתחילה בפניהם. וע"ע בחידושי הגרע"ק

אך בעיקר דין שמועה קרובה יש לציין מה שחידש בתשובות הרדב"ז [א תקכא], שדין האבילות בה הוא מן התורה, שיום שמועה כיום קבורה.

כתב הצ"ח [ברכות יז], שיתכן נפקא מינה נוספת במחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע, לענין אותם קרובים שהוסיפו חכמים על הקרובים של תורה, כמבואר לעיל בגמרא, שלדעת רבי אליעזר, שחכמים פטרו האבל מתפילין, וכנ"ל, אם כן הוא הדין כשכל חיוב האבילות היא מדבריהם, אבל לרבי יהושע, שלא ביטלוהו חכמים ממצות תפילין, אלא הוא פטור ועומד מן התורה, וכנ"ל בדעת רש"י והרמב"ן, אם כן, זהו דוקא באבילות של תורה, מה שאין כן באבילות שמדבריהם.

243. ביארו הראשונים, שלדעת רבי יהושע, בכל ז' הימים עליו לחלוץ כשבאו פנים חדשות, ולדעת רבי אליעזר, אפילו ביום ג' אינו חולץ, ועולא הכריע ביניהם, שבשני חולץ, ובשלישי אינו חולץ. וטעם הכרעה זו ביארו התוספות, שאמנם היה נראה לעולא כסברת רבי אליעזר בענין החליצה, אולם, הואיל ולדעת רבי אליעזר

ופרכינן: **והא רבא הוא דאמר לעיל [כ א]**
בענין כפיית המיטה שהלכה כתנא דידן,
דאמר שלשה ימים הם עיקר האבלות.

ואם כן, גם כאן צריך להמנע מלהניח תפילין
ביום השני, ופשיטא שאם הניח צריך
לחלוץ, ואפילו לא באו פנים חדשות!?

כא-ב ומשנינן: **מצוה של הנחת תפילין שאני,**
שיש לקיימה ביום השני.

תנו רבנן: אבל, שלשה ימים הראשונים —
אסור במלאכה. ואפילו היה עני המתפרנס
מן הצדקה(245).

מכאן ואילך — עושה מלאכה בצינעא בתוך
ביתו(246).

והאשה כשהיא אבלה, מותר לה להיות טווה
בפלך בתוך ביתה(247).

תנו רבנן: אבל, שלשה ימים הראשונים —
אינו הולך לבית האבל האחר כדי לנחמו.
מכאן ואילך — הולך(248). ואולם, אינו יושב
במקום המנחמין, אלא במקום המתנחמין,
בסמוך לאבלים האחרים שהוא בא לנחמם.

תנו רבנן: אבל, שלשה ימים הראשונים —
אסור בשאילת בברכת שלום. משלשה ועד
שבעה — משיב ברכת שלום למי ששואל

איגר [י"ד שפח].

245. הראב"ד כתב להוכיח מכאן, שלא התירו
לאבל בג' ימים הראשונים לעשות במלאכת דבר
האבד על ידי עצמו, אלא על ידי אחרים, וכדעת
רבנן דרשב"ג [לעיל יא], שהרי אין לך אבידה
יותר מאבידת גופו, ואף על פי כן לא התירו לו
בימים אלו לעשות כדי להתפרנס. והרא"ש
דחה, שהרי יכול לחזור על הפתחים, ואין בזה
אבידת גופו.

246. מפרשים הראשונים, שזהו דוקא כשהוא
מתפרנס מן הצדקה, או כשעושה במלאכת דבר
האבד [אפילו לרבנן דרשב"ג ה"ל], אבל בענין
אחר, אסור. שאיסור מלאכה הנאמר באבל נוהג
בכל ז' ימים. וע"ע בתוס'.

ובירושלמי נחלקו, האם לאחר שנכנס מקצת
יום הג' מותר לעני לעשות לפרנסתו, משום
שמקצת היום ככולו, או דוקא לאחר ג' ימים
שלמים. וביאר החכמת אדם [מצבת משה ד'
דיעה זו, שאמנם למדנו לעיל לענין תפילין,
שאומרים מקצת יום ג' ככולו, לרבי אליעזר,

מכל מקום יש לחלק בין דבר מצוה לדבר
הרשות. ובאמת הרמ"א [שצג א] התיר לאבל
לצאת מביתו לילך לבית אבל אחר, לאחר מקצת
יום ג'. ומשום שהוא גם כן דבר מצוה.
ובירושלמי אמרו, תבוא מאירה לשכניו,
שהניחוהו לבוא לידי כך, שיצטרך לעשות
מלאכה בימי אבלו לפרנסתו.

247. הריטב"א מבאר, שזה גם כן נאמר דוקא
באשה עניה העושה לצורך פרנסתה. ומה שנקט
מלאכה זו, פירש הטור, שבא ללמדנו,
שלכתחילה צריכה לחזור אחר מלאכת עראי,
כטויה בפלך, אבל כשאי אפשר לה, הרי היא
מותרת לעשות בכל מלאכה לצורך פרנסתה.

והרדב"ז [אבל ה ח] מחדש, שהיתר הטויה
לאשה נאמר אפילו בג' ימים הראשונים, ואפילו
לאשה עשירה, וטעם ההיתר הוא כדי שלא תבוא
לידי בטלה וכו'.

248. זהו דוקא לבית האבל, אבל לבית הכנסת,
אסור. כן נפסק בשו"ע [שצג ג]